

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**МАТЕРІАЛИ
МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ВИКЛАДАННЯ
УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ**

19 квітня 2019 року

Біла Церква
2019

УДК 811.161.2'243:005.53:378

РУДАКОВА Т. М.

Білоцерківський національний аграрний університет

МОВНИЙ БАР'ЄР НА ЗАНЯТТЯХ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ: ПРИЧИНИ ВИНИКНЕННЯ ТА СПОСОБИ ПОДОЛАННЯ

В основі теоретичного аналізу проблеми формування навичок іншомовного говоріння на заняттях з української мови, який став підґрунтям для написання тез, міститься виокремлення причин, що є перепорою для успішного спілкування українською мовою як іноземною. Було з'ясовано, що блокувальником успішної іншомовної комунікації слугує мовний бар'єр. Зазначено, що він є психологічним явищем, виникає в студентів на початковому етапі вивчення мови. Проаналізовано причини виникнення подібного явища, способи виявлення та подолання.

Ключові слова: мовний бар'єр, комунікативний бар'єр, умотивованість навчання.

Вивчаючи українську мову іноземці стикаються з такою проблемою, як мовленнєвий, чи комунікативний, бар'єр. Більшість з них сприймає і розуміє почуте на слух, може грамотно застосовувати навички письма і вільно читати твори української літератури, проте виникають проблеми із власними висловлюваннями.

Мовний бар'єр часто є суто психологічним явищем через страх перед необхідністю висловлюватись іноземною мовою. Подібний страх, на думку багатьох дослідників, може виникнути внаслідок низької самооцінки іноземного студента чи домінантного ставлення викладача. Згідно з „Академічним тлумачним словником української мови” бар'єр – це те, що перешкоджає здійсненню, розвиткові чого-небудь [1, 105 с.].

І. Щербань виділяє поняття комунікативний бар'єр, чи так званий суб'єктивний бар'єр – індивідуальна неможливість оволодіти мовою або користуватися наявними знаннями.

На думку Г. В. Щілінської, з'ясувати найбільш типові бар'єри, що зустрічають у процесі взаємодії студентської молоді, можна за допомогою анкетування, діагностичних бесід, методів спостереження (реакція студента на ті чи ті ситуації, способи вирішення поставлених завдань тощо) [3, 55 с.].

Наявність мовного бар'єру – це й брак практики спілкування. По-перше, рекомендуємо роботу над розвитком навичок говоріння починати аудиторно, уникаючи сторонньої уваги до мовців. По-друге, надати можливість застосувати знання студентів самостійно й перевірити вміння на практиці в реальних життєвих ситуаціях. Вагомим важелем для подолання мовного бар'єру під час занять є спілкування з великою кількістю людей, багаторазове використання різних слів і конструкцій до досягнення легкості в спілкуванні й у використанні слів.

Для того, щоб подолати мовний бар'єр, рекомендують виконати три умови: визнати його наявність та зрозуміти причини виникнення; мати

сильну мотивацію для його подолання; умови чи ресурси для знищення цієї перепони. Основним принципом боротьби залишається постійна практика мови.

Погоджуючись із думкою Н. Яковлевої та І. Щербань, серед умов подолання комунікативних бар'єрів під час вивчення іноземної мови виділяємо:

1) створення комфортних умов для сприятливого психологічного стану тих, хто навчається, з обов'язковим акцентуванням педагога на моментах успіху своїх студентів, на їхніх досягненнях в процесі вивчення іноземної мови, створенні певних комунікативних ситуацій для переконання студентів у власних успіхах, як вияву природних здібностей;

2) додаткове штучне мотивування іноземних студентів на ґрунті творчої колективної діяльності, роботи в мікрогрупах з постійною зміною учасників під час виконання різних завдань;

3) залучення до роботи мікрогруп носіїв мови для визначення власних комунікативних здібностей та швидкого опанування техніки спілкування) [2; 4].

Простежуючи тенденції сучасних досліджень, вважаємо, що основними передумовами формування мовних навичок є: цілеспрямованість та свідоме бажання практикуватися, раціональне використання часу в процесі роботи над розвитком навичок говоріння, мотивація комунікативних дій, а також протидія інтерференції.

Отже, формування навичок іншомовного говоріння на заняттях з української мови буде успішним лише за умови подолання мовного бар'єру, психологічної невпевненості в собі, а також підвищенням умотивованості навчання.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Словник української мови : в 11 т. / ред. колег. І. К. Білодід (голова) та ін. К. : Наукова думка, 1970 – 1980. – Т. 1: А – В / ред. П. Й. Горецький, А. А. Бурячок, Г. М. Гнатюк, Н. І. Швидка. К. : Наукова думка, 1970. 799 с.
2. Щербань І. Ю. Подолання комунікативних бар'єрів на заняттях з іноземної мови URL: <http://dspace.udpu.org.ua:8080/jsptui/handle/6789/719> (дата звернення: 09.04.2019)
3. Щілінська Г. В. Комунікативні бар'єри у процесі міжкультурної взаємодії студентів та шляхи їх подолання. *Міжнародний науковий форум: соціологія, психологія, педагогіка, менеджмент*. 2015. Вип.18. С. 50 – 58.
4. Яковлева Н. В. Психолого-педагогічні умови подолання комунікативних бар'єрів у процесі вивчення іноземної мови : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. психол. наук : спец. 19.00.07. Київ. 2003. 20 с.

ЗМІСТ

Баран Н.А. Окремі аспекти викладання української мови як іноземної	3
Беценко Т.П. Лінгвокультурологічний аналіз тексту як один із різновидів навчальної роботи у процесі вивчення української мови як іноземної	6
Бойко Л.П. Інформаційний контент щодо викладання української мови як іноземної іспаномовним студентам з Латинської Америки (порівняльний системно-структурний аналіз української та іспанської мов – фонетично-морфологічно-синтаксичний аспект)	9
Бойчук О.А. Особливості вивчення української мови як іноземної угорцями (типові граматичні помилки)	10
Вакалюк Н.І., Тарасюк А.М. Особливості використання змішаного навчання при викладанні іноземної мови у ВНЗ	12
Гринь Ю.В. До проблеми використання мультимедійних презентацій на заняттях з навчання аудіюванню фахових текстів на довузівському етапі	15
Даниленко Л.В. Мотивація іноземних студентів до вивчення української мови в умовах зросійщеного мовного середовища (на прикладі груп індійських студентів англомовної форми навчання)	17
Дем'яненко О.О. Соціокультурна сфера спілкування студентів-іноземців: проблеми і виклики, практика	19
Захарків І. М. Teaching grammar of Ukrainian language as a foreign language: comparative analysis	22
Зозуля І.Є. Особливості методики викладання граматики української мови як іноземної	24
Карпенко С.Д. Формування навички читання та розуміння україномовного тексту у студентів-іноземців	27
Курушина М.А., Поляков Д.А. Комплексний підхід до навчання говоріння у викладанні української мови як іноземної	30
Кушнір І.М. Сучасна лінгводидактична парадигма навчання української мови як іноземної	33
Линчак І.М. Формування мовленнєвої компетенції іноземних студентів на заняттях УМІ (на прикладі теми «Пори року. Явища природи»)	35
Лісовий М.І. Комплексний підручник з української мови як іноземної	38
Лощина І.С. Аудіювання при викладанні української мови як іноземної	40
Малець Н.Б. Утвердження української мови в сучасних мультикультурних процесах України	42
Морошану Л.І., Нікітіна І.В. Навчально-методичне забезпечення вивчення професійної лексики української мови як іноземної студентами-медиками Міжнародного гуманітарного університету	44
Московчук Н.М. Порівняльна характеристика рівнів сформованості україномовної професійно-комунікативної компетенції майбутніх іноземних фахівців технічних спеціальностей	46
Онисенко С.В. Особливості формування комунікативних навичок в іноземних студентів: ігровий аспект	49
Погоріла С.Г. Елементи мовної підготовки іноземних студентів у процесі вивчення української мови як іноземної в умовах довузівської підготовки	51
Рейда О.А. Самостійне читання в процесі вивчення української мови студентами-іноземцями	53
Резнік В.Г. Проектна робота на заняттях з німецької мови як другої іноземної як важлива складова формування та розвитку комунікативних навичок у студентів-філологів	56
Роман Л.А. Навчально-методичне забезпечення викладання дисципліни «Українська мова як іноземна» на кафедрі суспільних наук та українознавства ВДНЗ України «Буковинський державний медичний університет»	58

	84
Рудакова Т.М. Мовний бар'єр на заняттях з української мови як іноземної: причини виникнення та способи подолання	60
Самусенко О.М. Розмовна практика як спосіб подолання мовного бар'єра у вивченні іноземної мови	62
Світлик М.Д. Ігрові вправи та рольові ігри – ефективні методи викладання української мови як іноземної	64
Стрілецька С.В. Лексико-семантична когезія та її лінгвістична характеристика у текстах різних функціональних стилів мови	67
Тимчук І.М. Проблеми навчання іноземних студентів у процесі вивчення української мови в умовах довузівської підготовки	70
Товт І.С. Сучасне заняття з української мови у системі особистісно-орієнтованого навчання	74
Цвид-Гром О.П. Актуальні питання інтернаціоналізації вищої освіти в Україні у контексті підвищення її якості	75
Швець Г.Д. Краєзнавчий текст у навчальній текстотечі з української мови як іноземної	78
Терещук М. М. Юридичні аспекти реалізації права на освіту іноземних громадян: європейський досвід та способи втілення в Україні	80